

Hitel és pénzkölcsönnyújtás üzletszerűségének, valamint határon átnyúló szolgáltatásként történő nyújtásának jogi megítélése

A Kérelmező állásfoglalás iránti kérelmet terjesztett elő a Magyar Nemzeti Bankhoz (székhely: 1054 Budapest, Szabadság tér: 9.; telephely: 1013 Budapest, Krisztina krt. 39.) (MNB) a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény (Hpt.) 3. § (1) bekezdés b) pontjában meghatározott hitel és pénzkölcsönnyújtási tevékenység üzletszerűségének, és ezáltal engedélyhez kötöttségének megítélése tárgyában.

I. TÉNYÁLLÁS

A Kérelmező ügyfele, egy újonnan megalapított gazdasági társaság nagy összegű saját tőkéjét (jegyzett tőke+tőketartalék) kölcsönbe kívánja adni egy tőle független (nem kapcsolt), EGT állambeli illetőségű társaságnak, amely az illetősége szerinti országban építési projektet valósít meg.

A kölcsönszerződésre a felek a kölcsönvevő államának jogát kötik ki irányadónak.

A szerződésre irányadó jog szerinti megállapodás alapján kölcsönvevő a felvett összeg után nem előre rögzített mértékű kamatot fizet a ügyfelének, azaz a kölcsönadónak, hanem helyette a projekten elért nyereség egy meghatározott részét adja ki részére. Amennyiben tehát a projekt nyereséges, úgy a kölcsönadó nem csak a kölcsönösszeg visszafizetésére lesz jogosult, hanem a kölcsönösszeg és a nyereség különbözetének előre megállapított hányadát is kifizeti számára a kölcsönvevő. A szerződésben olyan kitétel is szerepelne, hogy amennyiben a projekt veszteséges, úgy a kölcsönadó korlátozott mértékben, de a kölcsönadott összeget is elveszítheti, azaz veszteség esetén a kölcsönvevő a veszteség összegével csökkentett összeget fizet vissza kölcsönadónak a kölcsön törlesztéseként.

A kölcsönadó a projekttel kapcsolatban közvetlenül semmilyen más szolgáltatást nem végez a kölcsönvevő felé, a projektben közvetlenül nem vesz részt.

II. JOGKÉRDÉSEK

II.1. A fentiek szerint az EGT állambeli szerződéses partner részére egyszeri ügyletre szóló kölcsön nyújtása pénzügyi szolgáltatásnak minősül-e a Hpt. előírásai szerint?

II.2. Engedélyköteles-e a tevékenység, ha ügyfele nem egy, hanem esetleg 2-3 hasonló ügyletet végezne párhuzamosan, külön-külön más EGT állambeli társaságokkal saját tőkéjét helyezve ki hozam reményében?

III. A KÉRELMEZŐ ÁLLÁSPONTJA

III.1. Az állásfoglalás-kérés idézi a Hpt. 3. § (1) bekezdés b) pontját és (3) bekezdését, a pénzkölcsönnyújtást definiáló 6. § (1) bekezdés 40. b) pontjának ba) alpontját, a 7. § (1)-(2) bekezdéseit, valamint a 9. § (1) bekezdését. Ezen jogszabályhelyekre hivatkozva Ön arra az álláspontra helyezkedett, hogy a tervezett tevékenység pénzkölcsön nyújtásnak minősül ugyan, azonban az – egyszeri ügyletről lévén szó – nem minősül üzletszerűnek. Üzletszerűség hiányában a pénzkölcsön nyújtása nem minősül pénzügyi szolgáltatásnak, ezért nem szükséges hozzá az MNB engedélye.

III. 2. A Kérelmező nem fejtette ki álláspontját a második kérdés vonatkozásában.

IV. AZ MNB ÁLLÁSPONTJA

IV.1. Az állásfoglalás-kérésben feltett kérdésekkel kapcsolatban mindenekelőtt a Hpt. alkalmazhatósága, továbbá azon feltételek vizsgálандók, amelyek megléte esetén a hitel és pénzkölcsönnyújtási tevékenység üzletszerűsége a Hpt. fogalmai szerint megállapítható.

Az ismertetett tényállási elemek és a hozzá kapcsolódó jogkérdések vonatkozásában releváns jogszabályi rendelkezés ezért elsősorban a Hpt. hatályát meghatározó 1. § (1) bekezdésének a) pontja, a Hpt.-nek a hitel és pénzkölcsön

1013 Budapest, Krisztina krt. 39. | Levelezési cím: 1534 Budapest BKKP Postafiók: 777. | Telefon: +36 (1) 4899-100, Fax: +36 (1) 4899-102

Kérjük válaszában hivatkozzon iktatószámunkra.

nyújtást, mint pénzügyi szolgáltatást meghatározó 3. § (1) bekezdés b) pontja, valamint e tevékenység, továbbá az üzletszerűség, valamint a határon átnyúló szolgáltatás fogalmát rögzítő 6. § (1) bekezdés 38. pontja, 40. b) pont ba) alpontja és a 112. pontja.

Az első kérdés vonatkozásában az állásfoglalás-kérés a Hpt. alkalmazhatóságának, valamint a határon átnyúló szolgáltatás folytatásának problematikáját ugyan nem veti fel, de kitér a létrehozni tervezett kölcsönszerződés azon kritériumára, miszerint a felek a másik EGT állam jogát kötik ki irányadónak. Ezért ismertetem Önnel az MNB következetesen képviselt azon álláspontját, miszerint amennyiben egy pénzügyi szolgáltatási tevékenységnek bármely eleme Magyarország területén valósul meg, úgy e tevékenységre a Hpt. vonatkozó rendelkezései az irányadók. Ezen álláspontját hatóságunk a Hpt. 1. § (1) bekezdés a) pontjában foglaltakra alapítja, melynek értelmében e törvény rendelkezéseit kell alkalmazni *a Magyarország területén végzett*, e törvényben meghatározott pénzügyi szolgáltatási, kiegészítő pénzügyi szolgáltatási és bankképviselési tevékenységre, önkéntes intézményvédelemre, valamint betétbiztosításra. Mivel ügyfelének székhelye – azaz bejegyzett irodája – Magyarországon található, megítélésünk szerint a másik EGT állam jogának irányadó jogként való kikötése ellenére is kijelenthető, hogy amennyiben a kölcsönnyújtási tevékenység bármely mozzanata Magyarországon valósul meg, a tervezett kölcsönnyújtásra a Hpt. rendelkezéseit kell alkalmaznunk. A kölcsönfelvevő külföldi léte, illetve a szerződésre irányadón a külföldi állam jogának kikötése tehát önmagában még nem alapozza meg ügyfele tervezett kölcsönnyújtása vonatkozásában a Hpt. alkalmazhatóságának, illetve a határon átnyúló szolgáltatás megvalósulásának kizárását.

A Hpt. 6. § (1) bekezdés 38. pontja ugyanis a következőképpen határozza meg a határon átnyúló szolgáltatás (cross-border activity) fogalmát: *„olyan pénzügyi, illetve kiegészítő pénzügyi szolgáltatás nyújtása, amikor a szolgáltatás nyújtása nem a szolgáltatást nyújtó pénzügyi intézmény székhelyével, telephelyével, főirodájával, fióktelepével azonos országban történik, és a szolgáltatást igénybe vevő ügyfél telephelye, lakóhelye (lakcíme) sem abban az országban van, amelyben a szolgáltatást nyújtó pénzügyi intézmény székhelye, telephelye, főirodája, fióktelepe.”*

Tájékoztatom arról, hogy az MNB értelmezése szerint a határon átnyúló szolgáltatás megítélése tekintetében sem az az egyetlen releváns kérdés, hogy a felek mely ország jogát kötik ki az adott jogviszonyra, hanem a felek székhelyén túl az, hogy a pénzügyi szolgáltatás nyújtásának elemei – mint ahogyan azt már a fentiekben említettem – mely országban valósulnak meg.

A pénzügyi szolgáltatási tevékenység megvalósulásának részletes vizsgálatát megelőzően, az ismertett tényállás vonatkozásában még említést kell tennünk a Hpt. 6. § (5) bekezdés b) pontjában rögzített azon speciális kivétel-szabályról is, amely a gazdasági értelemben kölcsönnyújtásnak minősülő tevékenységet – az ott meghatározott feltételek teljesülése esetén – kiveszi a Hpt. tárgyi hatálya alól.

„(5) Nem minősül pénzkölcsön nyújtásának (...)

b) az egymással áruszállítási vagy szolgáltatási jogviszonyban álló vállalkozások vagy természetes személyek által e jogviszonyra tekintettel adott halasztott fizetés vagy előleg (kereskedelmi kölcsön), ide nem értve a pénzügyi intézmény által kötött ilyen ügyleteket.”

A kérelemben közölt információk szerint ügyfele, mint kölcsönadó nem áll a kölcsönvevővel a finanszírozandó projekttel kapcsolatban más jogviszonyban, részére más szolgáltatást nem végez, így megállapítható, hogy a Hpt. előbb ismertett kivétel-szabálya jelen tényállás mellett nem alkalmazható.

A pénzkölcsönnyújtás jelen tényállásra irányadó értelmező rendelkezését a Hpt. fentiekben már hivatkozott 6. § (1) bekezdés 40. pont b) pont ba) alpontja tartalmazza, eszerint: *„a hitelező és az adós között létesített hitel- vagy kölcsönszerződés alapján a pénzügyi intézmény rendelkezésre bocsátása, amelyet az adós a szerződésben megállapított időpontban – kamat ellenében vagy anélkül – köteles visszafizetni”*. Ugyan a kérelmében közölt tényállás szerint a projekt sikertelensége esetén előfordulhat, hogy ügyfele még a kölcsönösszeget sem kapja teljes egészében vissza, azonban a tervezett ügylet alapkonceptiója – kérelmében is nevesítetten – a pénzkölcsön nyújtása (pénzügyi intézmény rendelkezésre bocsátása, és annak adós általi visszafizetése), ahol ügyfelét, mint kölcsönadót nyilvánvalóan a kölcsönösszegeggel finanszírozott jogügylet sikeressége – a kölcsönadott összeg visszafizetése, és azon túlmenően a projekt nyereségéből való részesedés – motiválja.

Mint az Ön előtt is ismert, a Hpt. 3. § (1) bekezdése értelmében az ott szereplő valamennyi tevékenység csak üzletszerű végzés esetén minősül pénzügyi szolgáltatásnak, melyet ugyanezen törvény 7. § (2) bekezdése szerint kizárólag pénzügyi intézmény végezhet. Ezért az ügyfele által tervezett kölcsönnyújtás pénzügyi szolgáltatássá minősítéséhez az üzletszerűség törvényi tényállási elemeinek vizsgálata szükséges. Az üzletszerűség fogalmát a Hpt. 6. § (1) bekezdés

116. pontja határozza meg, eszerint üzletszerű tevékenység: „az ellenérték fejében nyereség, illetve vagyonszerzés végett – előre egyedileg meg nem határozott ügyletek megkötésére irányuló – rendszeresen folytatott gazdasági tevékenység”.

Mint ahogyan azt hatóságunk több állásfoglalásában már részletesen kifejtette, annak megítélése során, hogy a vizsgált tevékenység üzletszerű tevékenységnek minősíthető-e, az üzletszerűség fenti, konjunktív fogalmi elemeinek megvalósulását egyedileg szükséges értékelni. Ezen törvényi tényállási elemeknek együttesen kell megvalósulnia ahhoz, hogy a tevékenység üzletszerűnek minősüljön, és e három tényállási elem megítélésünk szerint csak együtt, egymásra tekintettel értelmezhető.

Az „ellenérték fejében nyereség, illetve vagyonszerzés végett történő szerzés” az üzletszerűség első kritériuma, melynek megítélésével kapcsolatban az MNB azt a gyakorlatot követi, hogy amennyiben a szolgáltatást bármilyen plusz költség vagy díj felszámolása, illetve más gazdasági előny mellett nyújtják, akkor a nyereség, illetve vagyonszerzésre irányultság megállapítható.

Kérelmében leírtakból alappal feltételezhető, hogy ügyfelének a finanszírozandó projekt nyereségéből való részesülés fejében történő kölcsönnyújtása arra irányul – még ha a szerződésben a projekt veszteségessége esetére a felek korlátozott mértékű kölcsön-törlesztésben állapodnak is meg –, hogy vagyonában az ügylet befejezésekor az ügyletkötéskor fennálló állapothoz képest többlet keletkezzen. Az üzletszerűség első kritériumának megvalósulása tehát – beleértve az ellenérték fejében végzett tevékenység fentiekben már elemzett részelemét is – álláspontunk szerint jelen tényállás mellett kétség kívül megállapítható.

A „rendszeresség” és az „előre egyedileg meg nem határozottság”, mint az üzletszerűség további tényállási elemeinek megítélése tekintetében hatóságunk véleménye, hogy az ügyfele által tervezett egyetlen kölcsönnyújtás önmagában valóban nem realizálja az említett konjunktív törvényi tényállási elemeket, következésképp nem valósít meg üzletszerű tevékenységet. A nem üzletszerű kölcsönnyújtás pedig nem minősül a Hpt. 3. § (1) bekezdése értelmében pénzügyi szolgáltatási tevékenységnek, így arra pénzügyi intézménynek nem minősülő személy is jogosult.

Hangsúlyozni kívánom ugyanakkor, hogy mindenkor a konkrét üzleti konstrukció valamennyi tényezőjének gondos mérlegelése alapján, a konstrukció egészének vizsgálatával dönthető el, hogy a pénzkölcsönnyújtás történeti tényállásában a rendszeresség, és az előre egyedileg meg nem határozottság, mint az üzletszerűség törvényi tényállási elemei megjelennek-e.

IV.2. A kérelmében szereplő további felvetésére – két-három hasonló kölcsönnyújtási jogügylet ügyfele által történő párhuzamos lebonyolításának a lehetőségére – tájékoztatom arról, hogy a többszöri kölcsönnyújtással az üzletszerűség további tényállási elemei is maradéktalanul megvalósulni látszanak, mert ügyfele főtevékenysége mellett rendszeresen, nyereség- illetve vagyonszerzési céllal, előre egyedileg meg nem határozott ügyletek kötésével nyújtaná azokat.

Mivel pedig a Hpt. 3. § (3) bekezdése értelmében hitel és pénzkölcsön nyújtása pénzügyi szolgáltatási tevékenység – ha törvény másként nem rendelkezik – kizárólag az MNB e törvény alapján kiadott engedélyével, a Hpt. 7. § (2) bekezdése szerint kizárólag pénzügyi intézményként végezhető, ezért nyomatékosan felhívom szíves figyelmét, hogy a pénzügyi intézménynek nem minősülő ügyfele ilyen tevékenységet nem végezhet.

Végezetül tájékoztatom arról, hogy nincs jogszabályi lehetőség arra, hogy a pénzügyi intézménynek nem minősülő ügyfele számára az MNB az üzletszerű hitel és pénzkölcsön nyújtási tevékenység végzésére engedélyt adjon. Erre jogosító tevékenységi engedélyt az MNB – a Hpt.-ben előírt feltételek teljesítése esetén – kizárólag pénzügyi intézményként megalapítani kívánt társaság, illetve már működő pénzügyi intézmény számára adhat.

Végezetül felhívom a figyelmet, hogy az MNB véleményét kizárólag a Kérelmező által rendelkezésre bocsátott információk alapján alakította ki. Az abban foglalt egyedi jogértelmezés csak a Kérelmező által előadott tényállásra vonatkozik. Az MNB véleménye nem tekinthető kötelező erejű állásfoglalásnak, a benne foglaltaknak más hatóságra, illetve a bíróságra nézve nincs kötelező tartalma.

2018. június